

Cadaqués, 1912. Oli sobre tela, 34,5 x 35,5 cm.

Antoni Samarra Tugues (1886-1914)

De l'11 de març al 2 de maig de 2004

Amb aquesta exposició i l'edició del catàleg raonat que l'acompanya, es pretén la recuperació definitiva d'un dels artistes més importants de la Lleida de començaments del segle XX. La mostra ha estat promoguda pel Museu d'Art Jaume Morera de Lleida i per l'Ajuntament de Ponts. En aquesta, es recull la principal recopilació, feta fins ara, de la producció artística de Samarra en tres dels seus vessants: escultura, dibuix i pintura.

Antoni Samarra i Tugues va néixer a Ponts el 1886. La seva vida, que va ser curta —es va suïcidar a l'edat de 28 anys—, però viscuda intensament, és la d'un autèntic polifacètic. En l'aspecte literari, cal dir que practicà el gènere poètic, escrigué articles d'art en publicacions periòdiques i fou autor, almenys, d'una obra teatral titulada *Un punt lluminós*, que s'estrenà a Ponts.

La faceta de dibuixant és també important, malgrat el desconeixement que hi ha d'aquest vessant artístic de Samarra, pel fet que se n'han conservat poques mostres. Però en totes s'observa l'evolució del traç, vacil·lant primer i segur i ple de gràcia després. En aquesta progressió, hi col·laboraren les ensenyances de Nicanor Vázquez i Antoni Gelabert, professors de l'Ateneu Obrer de Barcelona i, segurament, també els bons consells de Manuel Ainaud. En la seva producció, destaquen sobretot els apunts dels llocs més diversos de Barcelona, Ponts, Andorra i Canet de Mar. Són freqüents els retrats costumistes de l'època: dels treballadors del port, al teatre, a la sortida d'una fàbrica, al cafè, etc.

Però l'artista ponentí és conegut fonamentalment per l'aspecte pictòric, en el qual sobresortí per damunt de tots els altres. Raimon Casellas, un dels principals crítics del moment, digué de l'artista: "En Samarra es revela un artista nou, d'una

força formidable, que ha conquerit el sol i l'aire i que portarà amb la conquesta d'aquests elements la renovació de la pintura en la interpretació del paisatge." Les especials característiques de la seva obra fan que ens trobem enfront d'un inclassificable, perquè si, d'una banda, podem enclavar-lo dins el postmodernisme, també podem dir que en l'obra del pontsicà hi ha aspectes netament fauves. L'originalitat es fonamenta en el singular efecte impactant dels seus olis, en la força que es desprèn d'aquelles pinzellades efectuades d'una manera particularíssima; emmotlla la superfície de les teles com si estigués fent un relleu, imprimeix una llum magnífica i un colorit superb. L'audàcia del seu pinzell i el sentiment i passió que hi posa fan que aconsegueixi un empastament gruixut, replet de matisos, que dota els seus quadres d'un volum sorprenent.

Quant al vessant d'escultor, cal esmentar, en primer lloc, les diverses tècniques emprades en la realització de les peces escultòriques: fang, guix, marbre i fusta. Al castell de Santa Florentina de Canet de Mar i al seu poble de Ponts hi deixà les seves obres més importants. També en innumbrables edificis de Barcelona deixà prova de la seva categoria com a escultor.

En el món de l'art no és freqüent trobar personatges que tinguin el do del desdoblament en diverses facetes; són aquells que anomenem polifacètics. Samarra ho fou per la forta necessitat d'expressar tot el que portava dins, que era molt i divers. I com deia Pous i Pagès: "Un home, en tota la superba magnitud d'aquesta paraula, amb l'energia del lluitador, la perseverança i l'entusiasme d'un esperit jove i sincer i la vidència d'un ideal superior, que ha esdevingut l'artista més complet de les terres de Ponent."

Antoni Samarra Tugues (1886-1914)

Con esta exposición y la edición del catálogo razonado que lo acompaña, se pretende la recuperación definitiva de uno de los artista más importantes de la Lleida de principios del siglo XX. La muestra ha sido promovida por el Museo de Arte Jaume Morera de Lleida y por el Ayuntamiento de Ponts. En ésta, se recoge la principal recopilación, hecha hasta ahora, de la producción artística de Samarra en tres de sus vertientes: escultura, dibujo y pintura.

Antoni Samarra Tugues nació en Ponts en 1886. Su vida, que fue corta —se suicidó a los 28 años—, pero vivida intensamente, es la de un auténtico polifacético. En el aspecto literario, hay que decir que practicó el género poético, escribió artículos de arte en publicaciones periódicas y fue autor, por lo menos, de una obra teatral titulada *Un punt lluminós*, que se estrenó en Ponts.

La faceta de dibujante es también importante, a pesar del desconocimiento que hay de esta vertiente artística de Samarra, por el hecho de que se han conservado pocas muestras. Pero en todas se observa la evolución del trazo, vacilante primero y seguro y lleno de gracia después. En esta progresión, colaboraron las enseñanzas de Nicanor Vázquez y Antoni Gelabert, profesores del Ateneu Obrer de Barcelona y, seguramente, también los buenos consejos de Manuel Ainaud. En su producción, destacan sobre todo los apuntes de los lugares más diversos de Barcelona, Ponts, Andorra y Canet de Mar. Son frecuentes los retratos costumbristas de la época: de los trabajadores del puerto, en el teatro, a la salida de una fábrica, en el café, etc.

Pero el artista ponentino es conocido fundamentalmente por el aspecto pictórico, en el que destacó por encima de todos los otros. Raimon Casellas, uno de los principales críticos del momento, dijo del artista: "Samarra se revela como un artista

nuevo, de una fuerza formidable, que ha conquistado el sol y el aire y que traerá con la conquista de estos elementos la renovación de la pintura en la interpretación del paisaje." Las especiales características de su obra hacen que nos encontremos ante un inclasificable, porque si, por una parte, podemos situarlo dentro del postmodernismo, también podemos decir que en la obra del pontsicano hay aspectos netamente fauves. La originalidad se fundamenta en el singular efecto impactante de sus aceites, en la fuerza que se desprende de aquellas pinceladas efectuadas de una manera particularísima; amolda la superficie de las telas como si estuviera haciendo un relevo, imprime una luz magnífica y un colorido soberbio. La audacia de su pincel y el sentimiento y pasión que pone hacen que consiga un empaste grueso, repleto de matices, que dota a sus cuadros de un volumen sorprendente.

Respecto a la vertiente de escultor, hay que mencionar, en primer lugar, las diversas técnicas utilizadas en la realización de las piezas escultóricas: barro, tiza, mármol y madera. En el castillo de Santa Florentina de Canet de Mar y en su pueblo de Ponts dejó sus obras más importantes. También en innumerables edificios de Barcelona dejó prueba de su categoría como escultor.

En el mundo del arte no es frecuente encontrar personajes que tengan el don del desdoblamiento en diversas facetas; son los que llamamos polifacéticos. Samarra lo fue por la fuerte necesidad de expresar todo lo que llevaba dentro, que era mucho y variado. Y como decía Pous i Pagés: "Un hombre, en toda la soberbia magnitud de esta palabra, con la energía del luchador, la perseverancia y el entusiasmo de un espíritu joven y sincero y la videncia de un ideal superior, que lo ha convertido en el artista más completo de las tierras de Ponent."

De l'11 de març al 2 de maig de 2004

Horari

de dimarts a dissabte
d'11 a 14 i de 17 a 20 hores

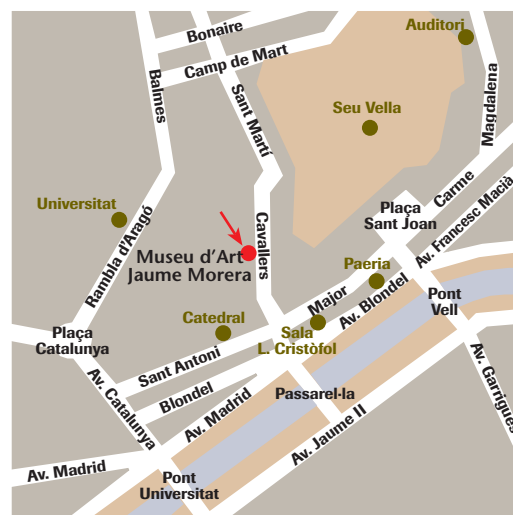
diumenges i festius
d'11 a 14 hores

dilluns tancat

Per a tots aquells que ho desitgin, el Museu d'Art Jaume Morera realitza visites comentades a l'exposició els dies 13 i 27 de març, 10 i 24 d'abril.

Totes les visites comentades seran a les 18,30 hores (durada aproximada: 1 hora)

Les escoles que desitgin concertar una visita comentada dins de l'horari escolar, s'han d'adreçar prèviament al Museu d'Art Jaume Morera; tel: 973 700 419 Sr. Francesc Gabarrell

Transport públic
Parada autobús *Cavallers*.
Confluència amb les línies
L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7, L8, L9, L10 i L12.

Museu d'Art
Jaume Morera

Diputació de Lleida

FUNDACIÓ CAIXA CATALUNYA

Ajuntament de Lleida